

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

(МОЗ України)

вул. М. Грушевського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 253-61-94, E-mail: moz@moz.gov.ua,
web: <http://www.moz.gov.ua>, код ЄДРПОУ 00012925

14.06.2017 № 19.1-04-1197/Д-1/10/1811-17/16181

На № 251-1/131 від 18.05.2017

**Народному депутату України
Мартовицькому А.В.**

Щодо надання інформації про
використання коштів позики МБРР
на реалізацію проекту «Поліпшення
охорони здоров'я на службі у людей».

Шановний Артуре Володимировичу!

На виконання доручення Прем'єр-Міністра України Гройсмана В.Б. від 31.05.2017 № 20533/1/1-17 Міністерство охорони здоров'я України розглянуло Ваш депутатський запит щодо надання інформації про використання коштів позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку на реалізацію проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей», оголошений на засіданні Верховної Ради України 19.05.2017, та в межах компетенції повідомляє.

МОЗ України реалізується спільний зі Світовим банком інвестиційний проект «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» (далі – Проект). Угода про позику між Україною та МБРР № 8475-UA набрала чинності 15 червня 2015 р. Дата закриття Проекту: 30 вересня 2020 р. Проект буде реалізовано з використанням інвестиційної позики МБРР у розмірі 214,73 млн. дол. США та щонайменше 10% від суми позики на реалізацію субпроектів за рахунок співфінансування з місцевих бюджетів.

Проект є дуже масштабним і амбітним, йому передувала кропітка підготовча робота протягом 3 років. Наразі Проект впроваджується у 8 областях і слід зазначити, що регіони в цілому виконують поставлені перед собою задачі згідно своїх планів заходів з реалізації субпроектів. Слід також наголосити, що співпраця зі Світовим банком відрізняється від співпраці з іншими донорами: в Світового банку є свої вимоги та прописані процедури закупівель товарів, робіт, послуг, також Банк вимагає офіційного погодження усіх закупівельних документів: технічних завдань та тендерної документації, договорів та змін до них тощо. Тому, може здаватися, що Проект впроваджується повільно. Проте, наразі в усіх регіонах тендерні процеси уже запуснені і незабаром можна буде побачити такі вагомні результати, як закупівля обладнання та будівництво нових амбулаторій і кардіологічних центрів.

Кошти першого компоненту Проекту «Удосконалення надання послуг на місцевому рівні» у обсязі 189,53 млн. дол. США передбачено направити на:

- модернізацію об'єктів сфери охорони здоров'я первинної, вторинної та третинної ланки у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській та Рівненській областях – 54,8 млн. дол. США або 28,9%;
- придбання високотехнологічного обладнання та автомобілів для закладів охорони здоров'я вторинного та третинного рівнів – 81,5 млн. дол. США або 43%;
- придбання медичного обладнання та меблів для закладів охорони здоров'я первинного рівня – 17,6 млн. дол. США або 9,3%;
- придбання медичного обладнання та автомобілів для екстреної медичної допомоги – 3,9 млн. дол. США або 2,0%;
- придбання медикаментів та розхідних матеріалів – 12,8 млн. дол. США або 6,7%;
- на впровадження eHealth – 6,1 млн. дол. США або 3,2%;
- на навчання медичного персоналу – 3,2 млн. дол. США або 1,7%.

У Вінницькій області передбачене будівництво та оснащення Регіонального центру серцево-судинної патології.

У Волинській області будуть реконструйовані/капітально відремонтовані 86 об'єктів, які надалі функціонуватимуть як амбулаторії загальної практики - сімейної медицини, а також закуплене медичне обладнання для закладів первинної, вторинної та третинної медичної допомоги.

У Дніпропетровській області буде проведено роботи з реконструкції та капітального ремонту 64 закладів первинної медичної допомоги, закуплене медичне обладнання та комп'ютерна техніка для оснащення лікарських амбулаторій, а також буде проведено реконструкцію приміщень для розміщення відділень екстреної (невідкладної) медичної допомоги та діагностичних відділень 3 лікарень інтенсивного лікування та їх оснащення медичним обладнанням.

У Запорізькій області буде закуплено мультимедійне обладнання, медичні меблі та медичне обладнання згідно з Табелем оснащення для центрів первинної медико-санітарної допомоги.

У Закарпатській області заплановано здійснення дооснащення лікарських амбулаторій сімейної медицини, структурних підрозділів екстреної (невідкладної) медичної допомоги та відділення інтервенційної кардіології м. Хуст та Закарпатського обласного кардіологічного диспансеру, а також буде створено реєстр пацієнтів з серцево-судинними захворюваннями.

У Львівській області заклади охорони здоров'я, що надають онкологічну допомогу будуть дооснащені сучасним обладнанням лікування та діагностики раку молочної залози та шийки матки у жінок, а також буде розроблено програмний продукт «Електронний реєстр жінок Львівської області».

У Полтавській області заплановано придбання медичного обладнання для оснащення центрів первинної медико-санітарної допомоги, центральних

районних лікарень, міських та обласних лікарень, обладнання для тренінгових центрів та Центру здоров'я.

У Рівненській області буде здійснена реконструкція лікарських амбулаторій, фельдшерсько-акушерського пунктів під лікарські амбулаторії та капітальний ремонт лікарських амбулаторій – всього 105 об'єктів. Крім того, закуповуватиметься медичне обладнання для серцево-судинного центру Рівненської обласної лікарні, лікарських амбулаторій, медичних закладів вторинного рівня, комп'ютерна техніка для Центру обробки даних та закладів охорони здоров'я з метою впровадження електронного реєстру груп ризику.

Вжиті Міністерством та регіонами заходи дозволили інтенсифікувати роботу з впровадження Проекту. У всіх регіонах пришвидшилися темпи закупівельних процедур, розпочалася активна робота по укладенню та виконанню контрактів.

Станом на сьогодні по 8 обласних субпроектах інвестовано всього 13,1 млн. дол. США, з них:

- придбання високотехнологічного обладнання та автомобілів для закладів охорони здоров'я вторинного та третинного рівнів – 8,0 млн. дол. США або 61% від загального обсягу інвестицій;
- придбання медичного обладнання та меблів для закладів охорони здоров'я первинного рівня – 1,1 млн. дол. США або 8,0% від загального обсягу інвестицій;
- придбання медичного обладнання та автомобілів для екстреної медичної допомоги – 2,2 млн. дол. США або 16,7% від загального обсягу інвестицій;
- на навчання медичного персоналу – 0,4 млн. дол. США або 2,9% від загального обсягу інвестицій;
- на заходи з комунікації – 173,5 тис. дол. США або 1,3% від загального обсягу інвестицій.

Серед восьми субпроектів найбільшого прогресу досягнуто субпроектом **«Онкопrevenція та впровадження ефективних протипухлинних технологій у Львівській області»**.

Впровадження субпроекту дало змогу запровадити у медичну практику Львівської області програму скринінгу: цитологічного та мамографічного. Тобто за допомогою заходів субпроекту змінюється акцент у наданні медичної допомоги із лікування на превентивні заходи та профілактику. Для наближення сучасних методів скринінгу до жінок усієї області створено 6 міжрайонних скринінгових центрів у містах Дрогобичі, Самборі, Стрию, Червонограді та Львові (обласний та міський). Скринінгові центри укомплектовано мамографами та УЗД апаратами, гінекологічними кріслами та кольпоскопами, а також сучасними мікроскопами.

У області завдяки субпроекту створюється електронний реєстр жіночого населення, який дасть змогу впровадити e-Health на рівні амбулаторій, районних лікарень та у спеціалізованих закладів охорони здоров'я.

Попри превентивні заходи також підсилено спроможність онкологічної служби. Покращено матеріально-технічну базу діагностичним обладнанням та обладнанням для хірургії.

З метою підвищення кваліфікації лікарів впродовж терміну реалізації субпроекту навчання закордоном та у межах країни пройшли 334 фахівці: онкохірурги, онкогінекологи, радіологи, гінекологи, цитологи.

Як наслідок, підвищено відсоток органозберігаючих операцій при раку грудної залози в онкоцентрі (з 23,4% у 2015 році, 30,8% у 2016 до 31,6 % у I кв. 2017 року). До появи хірургічного мікроскопу у регіональному онкоцентрі не проводили операцій із трансплантації лоскутів із накладанням судинних мікроанастомозів, на сьогодні така практика впроваджується завдяки придбання хірургічного мікроскопу «Carl Zeiss» (Німеччина).

Для пропаганди здорового способу життя серед населення у рамках субпроекту розпочато освітню ініціативу – Школи здоров'я, до яких залучаються мешканці сіл та містечок для навчання, як за допомогою простих щоденних заходів бути здоровими і не допустити тих захворювань, розвиток яких спричиняють здебільшого поведінкові чинники, а також наскільки важливі профілактичні огляди, зокрема участь у скринінгових програмах.

У рамках **субпроекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей у Закарпатській області»** підписано договори на поставку ангіографічного обладнання та апарату ультразвукової діагностики на загальну суму 1 374 800,00 євро та поставку автомобілів швидкої медичної допомоги типу В і С на загальну суму 1 748 320 доларів США. Вже до 15.06.2017 планується часткова поставка автомобілів в кількості 9 одиниць.

На базі факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки УжНУ за кошти місцевих бюджетів проведено короткотермінові тренінги для 660 лікарів Закарпатського територіального центру екстреної медичної допомоги з питань ССЗ та 540 медичних працівників закладів первинної ланки.

По субпроекту «Запровадження інноваційної моделі системи надання послуг хворим на гіпертонію у Полтавській області» проведено закупівлю та поставлено обладнання для оснащення центрів первинної медико-санітарної допомоги, центральних міських та районних лікарень, лікарень обласного підпорядкування, а саме: добовий монітор артеріального тиску з програмним забезпеченням, система холтерівського моніторування ЕКГ, система кардіореабілітації на базі тредміла, кардіостимулятор ендокардіальний, УЗД обладнання (4 різновиди), апарати штучної вентиляції легень, дефібрилятори, ангіограф, комплекс рентгенівський діагностичний з цифровою обробкою зображення, інжектор для введення контрастної рідини при КВГ та ангіопульмонографії, аортографії, навігаційно-абляційна система та радіочастотний генератор.

У рамках реорганізації та реформування лабораторної служби області укладено договори та очікується поставка реактивів діагностичних та лабораторного обладнання (сумка-холодильник із хладоелементами, сумка-контейнер для транспортування біоматеріалу, ємність для забору сечі,

вакутайнери, автоматичний біохімічний аналізатор, автоматичний гематологічний аналізатор, автоматичний імунохімічний аналізатор). Тендерна документація на придбання автомобілів затверджена та погоджена Світовим банком (35 легкових автомобілів для забору біоматеріалу та 7 пересувних амбулаторій).

Аналогічно по інших п'яти субпроектах впроваджуються заходи по їх реалізації.

У рамках компоненту 2 «Зміцнення урядування МОЗ у галузі охорони здоров'я», який реалізується безпосередньо МОЗ України, впроваджуються 5 кластерів.

Успішно впроваджується кластер «Реформа системи фінансування»:

- прийнято рішення про вибір Австралійської системи ДСГ в якості «материнської» (референтної) моделі, на основі якої запроваджуватиметься нова система оплати лікарень та в подальшому розвиватиметься власна українська національна система ДСГ;
- відповідно до стандартної процедури, встановленої Незалежним Бюро з ціноутворення на послуги лікарень Австралії (ІНРА) – уповноваженим Урядом Австралії власником права інтелектуальної власності на Австралійську систему ДСГ – між МОЗ України та цією організацією укладено Угоду про конфіденційність щодо проведення оцінки Австралійської системи ДСГ;
- в рамках зазначеної Угоди Австралійською стороною передано МОЗ України повний 5-томний комплект класифікаторів, необхідних для проведення попередньої оцінки Австралійської системи ДСГ, забезпечено повний переклад зазначених класифікаторів українською мовою;
- визначено та затверджено відповідним наказом МОЗ перелік лікарень, у яких здійснюватиметься пілотне запровадження нової системи фінансування лікарняної допомоги на основі ДСГ;
- внесені зміни до відповідних облікових форм лікарень, що дозволяють накопичувати дані про проліковані випадки стаціонарної допомоги у форматі, придатному для запровадження системи оплати з використанням ДСГ – починаючи з 2016 р., ці вдосконалені статистичні форми використовують усі лікарні України;
- на завершальному етапі перебуває процедура відбору міжнародної консалтингової компанії, що забезпечуватиме пілотне впровадження нової системи оплати лікарень на основі ДСГ (включаючи розробку та передачу Україні відповідного програмного забезпечення, забезпечення широкомасштабного навчання медичних працівників, економістів лікарень та управлінців тощо) – розпочато оцінку тендерних пропозицій від 4 претендентів, серед яких, у тому числі, одна з австралійських компаній, що стояла біля витоків Австралійської системи ДСГ.

У рамках кластеру «Розвиток електронної охорони здоров'я» на завершальній стадії відбору компанія з розробки стандартів та законодавчих актів для e-Health.

По кластеру «Громадське здоров'я» підготовлено до підписання контракт з ВООЗ про надання технічної допомоги з оцінки систем

громадського здоров'я, розробки дорожньої карти впровадження національної стратегії реформування громадського здоров'я, забезпечення персоналу системи громадського здоров'я можливостями для підвищення рівня компетентності та розвитку потенціалу тощо.

Кластером **«Інформація і комунікація»** передбачені заходи з проведення інформаційно-просвітницьких кампаній, пов'язаних із реформою системи охорони здоров'я в Україні. МОЗ завершує підготовку технічних завдань на закупівлю вказаних послуг.

У рамках кластеру **«Розбудова спроможностей»** триває конкурс на консультаційні послуги (підтримка створення Національної служби здоров'я України), а також МОЗ погоджується з Світовим банком проєкт Договору про публікацію україномовного перекладу Клінічних настанов на засадах доказової медицини з компанією DUODECIM Medical Publication Ltd. [ДУОДЕСІМ Медікал Паблікейшн Лтд.].

Станом на 01.06.2017 р. загальна вибірка з рахунку позики становить 20,1 млн. доларів США. МОЗ подано Мінфіну заявку на поповнення спеціального рахунку проєкту на суму **2,6 млн. дол. США.**

Крім того, МОЗ будуть проведені прямі платежі з рахунку позики за укладеними в рамках обласних субпроєктів договорами на загальну суму **9,2 млн. дол. США.**

Слід також зазначити, що впровадження Проєкту ускладнюється такими чинниками, як **недосконалий механізм фінансування заходів Проєкту, визначений національним законодавством, зокрема:**

1) щорічно обсяги фінансування проєкту передбачаються законом про державний бюджет, при цьому не враховуються графіки впровадження заходів проєкту, натомість базовим показником служить виконання бюджету за попередній рік.

Наприклад, у державному бюджеті на 2017 рік на початок року були передбачені видатки на фінансування заходів обласних субпроєктів у сумі лише 500,0 млн. грн., або 18,4 млн. дол. США, що складало всього 15,6 % від прогнозованої потреби в коштах. Натомість по 8 субпроєктах у 2017 році було передбачено розпочати закупівлі на суму 90,5 млн. дол. США, укласти угод – на 146,7 млн. дол. США, планову вибірку коштів – на 99,7 млн. дол. США.

Така ситуація не дозволяла регіонам укласти усі заплановані контракти вчасно (відповідно до встановленого графіку). Укладення договорів без наявних бюджетних призначень призведе до порушення вимог, що встановлені Бюджетним кодексом.

МОЗ України та облдержадміністрації пілотних областей впродовж 2016-2017 рр. неодноразово зверталися до Кабінету Міністрів України, профільного Комітету Верховної ради України та Міністерства фінансів України з проханням збільшити доведені показники видатків.

І в результаті цієї громіздкої роботи тільки у кінці травня відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.03.2017 р. та погодження Комітету з питань бюджету Верховної Ради України від 17.05.2017 р. було виділено додатковий обсяг субвенції з державного бюджету місцевим

бюджетам на 2017 рік на суму 747 005,5 тис. грн., зазначене збільшення обсягів субвенції дозволить укласти та профінансувати договори, торги за якими вже завершилися або будуть завершені впродовж першої половини цього року.

Як наслідок, впродовж перших п'яти місяців цього року процедури закупівель та укладення угод було практично призупинено;

2) надзвичайно складний і довготривалий механізм перерозподілу коштів субвенції, передбачених у державному бюджеті, між обласними субпроектами, відповідно до Бюджетного Кодексу України здійснюється виключно на підставі розпорядження Кабінету Міністрів України з попереднім погодженням із 5 центральними органами виконавчої влади та з наступним погодженням з Комітетом з питань бюджету Верховної Ради України. Процедура розтягується на 3-4 місяці. Необхідність перерозподілу коштів виникає в ході реалізації обласних субпроектів з урахуванням поступу в їх реалізації впродовж бюджетного року;

3) не менш загрозливою є проблема неможливості здійснювати платежі із застосуванням акредитиву у зв'язку із неуспішним проведенням конкурсу Міністерством фінансів України з відбору відповідного банку. Процедура відбору банку є надзвичайно ускладненою і потребує перегляду і актуалізації.

Таким чином, для успішної реалізації проекту «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей» (також це актуально і для інших проектів економічного та соціального розвитку, які підтримуються Міжнародним банком реконструкції та розвитку), необхідно переглянути та **внести зміни до діючого національного законодавства у частині механізмів їх фінансування та звітування.**

Також враховуючи необхідність наверстати час, втрачений на збільшення субвенції на цей рік, **доцільно звернутися до Світового банку з проханням максимально оперативно розглядати надіслані МОЗ та регіонами на погодження пакети документів.** Це дасть можливість ще цього року розпочати роботи з будівництва/реконструкції/капремонту об'єктів, закупити необхідне обладнання та автомобілі.

Проект залишається повністю актуальним для України. Уряд підтримує здійснення реформ в галузі охорони здоров'я, тому ресурси, доступні в рамках Проекту, будуть використані в повному обсязі для підтримки реформ.

Щиро дякуємо Вам за увагу до проблем сфери охорони здоров'я та сподіваємося на подальшу плідну співпрацю.

З повагою

Заступник Міністра

Павло КОВТОНЮК

